

ЁШЛАРНИ ТУРЛИ ТАҲДИДЛАРДАН ҲИМОЯ ҚИЛИШДА АЖДОДЛАР МЕРОСИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ АҲАМИЯТИ

Рахимова Муслима Рахматулла қизи

Ўзбекистон халқаро ислом академияси

2-курс талабаси

Аннотация:Мақолада ҳозирги глобаллашув шароитида кишилар онгига кўрсатилаётган турли ахборий таъсирлар, ёшларни ҳар хил гоялар таъсиридан ҳимоялаш, ёшлар тарбияси борасида амалга оширилиши зарур бўлган вазифалар хусусида сўз юритилади.

Калит сўзлар: глобаллашув, оммавий ахборот воситалари, —оммавий маданият, шахс, таълим, тарбия, маънавият, маънавий таҳдид.

THE IMPORTANCE OF USING ANCESTRAL HERITAGE TO PROTECT YOUNG PEOPLE FROM DIFFERENT THREATS

Abstract:In the article is talking about the different types of information influence on people's minds in modern conditions of information in regards of the problems of education, protection of the population, especially young people from the various types of destructive ideas.

Keywords: globalization, media personality, new Uzbekistan, education, spiritual, moral threat.

КИРИШ

Сўнгги вақтларда ижтимоий, маънавий-маърифий соҳада олиб борилаётган ислохотлар ҳақида сўз кетганда —Янги Ўзбекистон ибораси тез-тез тилга олинмоқда. Бу тараққиётнинг мутлақо янги босқичига қадам қўйганимиз, эришаётган залворли ютуқларимизнинг эътирофидир. Дарҳақиқат, —Янги Ўзбекистонда ҳамма соҳалар каби аجدодлар меросини ўрганиш, халқимизга, дунёга етказиш, эътироф ва эҳтиром кўрсатишда ҳам сезиларли ишлар амалга оширилмоқда. Тасодиф эмаски, сўнгги йилларда Ўзбекистонда аجدодлар меросини кенг тарғиб қилиш мақсадида Ислом цивилизацияси маркази, Халқаро Ислом академияси, Мир Араб олий мадрасаси, Имом Бухорий, Имом Термизий, Имом Мотуридий халқаро илмий-тадқиқот марказлари, Ёшлар академияси ва бошқа талай тадқиқот марказлари, академиялар, махсус мактаблар ташкил этилди. Ушбу даргоҳларда аجدодлар илмий мероси тизимли тадқиқ этилиб, замонавий тараққиёт ютуқлари билан ҳамоҳанг ҳаётга тадбиқ этилмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев таъбири билан айтганда —Халқимизнинг улуғвор қудрати жўш урган ҳозирги замонда Ўзбекистонда

янги бир уйғониш – Учинчи Ренессанс даврига пойдевор яратилмоқда, десак, айна ҳақиқат бўлади[1].

АДАБИЁТЛАР ТАҲЛИЛИ ВА МЕТОДОЛОГИЯ

Айна кунларда аждодлар меросини ўрганиш, тарғиб қилиш давлат сиёсатининг устувор вазифалари сифатида қайд этилмоқда. Президентимиз Ш.М.Мирзиёев Янги Ўзбекистонни барпо этишда мамлакатимизда ёш авлоднинг таълим-тарбиясига алоҳида эътибор қаратмоқда. Ватанимиз ёшларининг билим олиши, юксак маънавийли бўлиб улғайиши учун зарур шароит яратиш борасидаги ишлар изчил давом эттирилмоқда. Президентимиз фаолиятининг дастлабки йилларидан бошлаб ёшларнинг таълим-тарбия масаласига алоҳида эътиборини қаратган. Мисол учун юртбошимиз 2017 йил

15 июнь куни пойтахтимизда ўтказилган "Ижтимоий барқарорликни таъминлаш, муқаддас динимизнинг софлигини асраш – давр талаби" мавзuidaги анжуманда сўзлаган нутқida "Бизни ҳамиша ўйлантириб келадиган яна бир муҳим масала – бу ёшларимизнинг одоб-ахлоқи, юриш-туриши, бир сўз билан айтганда, дунёқараши билан боғлиқ. Бугун замон шиддат билан ўзгаришларни ҳаммадан ҳам кўпроқ ҳис этадиган ким – ёшлар. Майли, ёшлар ўз даврининг талаблари билан уйғун бўлсин. Лекин айна пайтда ўзлигини ҳам унутмасин. Биз киммиз, қандай улўф зотларнинг авлодимиз, деган даъват уларнинг қалбida доимо акс-садо бериб, ўзлигига содиқ қолишга ундаб турсин. Бунга ниманинг ҳисобидан эришамиз? Тарбия, тарбия ва фақат тарбия ҳисобидан"[2], деб таъкидлаб ўтдилар.

Мустақилликни мустаҳкамлаш, миллий ўзликни англаш жараёнларига турли маънавий таҳдидларнинг салбий таъсири ошиб бораётган бугунги кунда маънавий-маърифий тарғибот-ташвиқот ишлари мамлакатимиздаги янгилашни суратлари, ислохотлар таълабидан ортда қолмоқда. Бу эса ёшлар таълим- тарбияси жараёнига янгидан-янги устувор вазифаларни қўймоқда.

МУҲОКАМА

Бугунги кунда педагогик адабиётларда —маънавий таҳдидлар тушунчаси кенг ишлатиб келинмоқда. Аввало бу тушунчанинг моҳиятини англаб олиш зарур. Маънавий таҳдидлар — шахс ахлоқий онгida салбий тушунчалар, туйғулар, хусусиятлар ва сифатларни ҳосил қилувчи иллатлар мажмуидир. Чунки —таҳдид сўзи ҳавф-хатар, хуруж ва бузиш маъноларини англатади. Шу маънода маънавий таҳдидлар шахсни ақлий ва ахлоқий жиҳатдан бузишга қаратилган мақсадли хуружлар ҳисобланади.[3]

НАТИЖАЛАР

Жамиятимиз олдида маънавий таҳдидларни олдини олиш ёшларимизнинг таълим-тарбиясини шу каби таҳдидлардан асраш вазифаси долзарб аҳамият касб этмоқда. Ёшларимиз маънавий оламини турли мазмундаги маънавий таҳдидлардан ҳимоялаш учун таълим-тарбия жараёнида қуйидаги вазифалар ечимига эътиборни кучайтириш лозим:

Биринчидан, Ёшларимизда ватанпарварлик туйғусини янада кучайтиришга қаратилган маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини замон талабларига мос ҳолатда олиб бориш муҳим аҳамият касб этади. Бу бўйича Президентимизнинг —Маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш ва соҳани ривожлантиришни янги босқичга кўтариш тўғрисидаги ПҚ-3160 сонли қарорида —Мамлакатимизда амалга оширилаётган ижтимоий-иқтисодий ислохотлар, қабул қилинаётган қонун ҳужжатлари, давлат дастурларининг мазмун ва моҳиятини аҳолининг кенг қатламларига етказишга қаратилган тарғибот ишларини тизимли ва изчил амалга ошириш, бу борада кенг жамоатчилик, олимлар, мутахассислар, ижодкор зиёлилардан иборат

—Маърифат тарғиботчилар жамиятини шакллантириш ҳамда унинг фаолиятини доимий асосда йўлга қўйиш [4] каби вазифалар белгилаб қўйилди. Бу эса ўз навбатида маънавий-маърифий тарғибот ишларининг мазмун- мундарижасини тубдан яхшилаш, уларнинг кўлами ва миқёсини кенгайтириш, тизимда фаолият кўрсатаётган соҳа ходимларининг билим ва малакасини изчилошириб боришни тақозо этади. Ёшларимизда ватанпарварлик ҳиссини янада кучайтириш учун таъсирли ва самарали бўлган методлардан кенг фойдаланишни такомиллаштириш, бунда бугунги замон технологияларидан оқилона фойдаланиш катта самара беради. Ёшларимиз қизиқиб томоша қиладиган ватанпарварлик мавзусидаги фильмлар ва мултфилмларни савиясини ошириш энг таъсирчан усуллардан бири ҳисобланади.

Иккинчидан, ёшларда соғлом дунёқараш, жумладан, интернет, ахборот-коммуникация технологияларидан оқилона фойдаланиш маданиятини ошириш, уларда ғоявий ва ахборот хуружларига қарши мафкуравий иммунитетни кучайтиришга қаратилган ишларни янги босқичга олиб чиқиш давр талаби бўлиб қолмоқда. Бугунги глобаллашув даврида ёшларда соғлом дунёқарашни шакллантириш энг долзарб вазифа бўлиб қолмоқда. Президентимизнинг Маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш ва соҳани ривожлантиришни янги босқичга кўтариш тўғрисидаги қарорда —дунёда юз бераётган мураккаб геосиёсий ва ғоявий-мафкуравий жараёнларнинг мазмун- моҳиятини ҳар томонлама чуқур ёритиб бориш, терроризм, диний экстремизм, ақидапарастлик, сепаратизм, одам савдоси, —оммавий маданият, наркобизнес ва бошқа таҳдидларга қарши самарали ғоявий кураш олиб бориш бўйича қатор вазифалар белгилаб берилган.

Биз ёшларимизни фан-техника, ахборот технологиялари ютуқларидан, кенг баҳраманд бўлишини хоҳлаймиз лекин шу билан бирга бу даврнинг таҳдилари уларнинг онгини заҳарлашини ҳам хоҳламаймиз.

Учинчидан: Миллий кадриятларимиз ва аждодларимиздан қолган миллий маънавий меросларимизга нисбатан ёшларда ҳурмат руҳини тарбиялаш

—оммавий маданият тарзидаги турли таҳдидларга қарши курашда алоҳида ўрин тутаяди. Бу соҳада ўрнатилган давлатларнинг тажрибасидан фойдаланиш. Президентимизнинг 2017 йил 23 июнда қабул қилинган

—Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида Ўзбекистондаги Ислом маданияти марказини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисидаги қарорида ёшларни миллий ва диний қадриятлар руҳида тарбиялаш масалалари ечимига атрофлича тўхталиб ўтилган. Қарорда “жаҳон илм-фани тарихида ўчмас из қолдирган Муҳаммад Хоразмий, Аҳмад Фарғоний, Абу Наср Форобий, Абу Райҳон Беруний, Абу Али Ибн Сино, Маҳмуд Замахшарий, Мирзо Улуғбек, Али Қушчи каби олим ва мутафаккирлар меросининг тарихий ва замонавий цивилизация тараққиётидаги ўрни ва аҳамиятини, Алишер Навоий, Заҳириддин Муҳаммад Бобур, Камолиддин Бехзод, Маҳмуд Музаҳҳиб сингари мумтоз адабиёт ва санъат намояндалари ижодининг инсонпарварлик моҳиятини чуқур очиб бериш— [5] га алоҳида муҳим вазифа сифатида айтиб ўтилган. Бу алломаларимизнинг ижтимоий-фалсафий меросида ватанга муҳаббат, меҳнат, тинчлик мавзуси, ижтимоий ҳамкорликка оид қарашлари ўз аҳамиятини йўқотмаган. Бу соҳада ривожланган давлатларнинг, Япония, Ҳитойнинг миллий қадриятларини асрашдаги бой тажриба ва методлардан фойдаланиш уларнинг бу соҳадаги ютуқларидан фойдаланиш.

Тўртинчидан, Ёшларимизга таълим-тарбия беришда ислом динининг манбалари Қурони Карим оятлари ва ҳадислардан оқилона фойдаланиш, ёшларда ахлоқий қадриятларни юксалтиришда диний ташкилотлар имкониятидан унумли фойдаланиш ҳар қачонгидан муҳимдир. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.Мирзиёевнинг 2017 йил 23 июндаги —Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида Ўзбекистондаги Ислом маданияти марказини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисидаги қароридаги ислом дини ривожига улкан ҳисса қўшган буюк ватандошларимиз – Имом Бухорий, Имом Термизий, Ҳаким Термизий, Абу Мансур Мотурудий, Абу Муин Насафий, Қафқол Шоший, Абдулҳолик Ғиждувоний, Нажмиддин Кубро, Бурҳониддин Марғиноний, Баҳоуддин Нақшбанд, Хўжа Аҳрор Валий каби алломаларнинг беназир меросини илмий асосда чуқур тадқиқ этиш, уларнинг илмий-маънавий жасорати, улуғ инсоний фазилатларини кенг тарғиб қилиш бўйича вазифалар белгилаб берилган.

Бешинчидан: Ёшларимизнинг маънавий-интеллектуал салоҳияти, онгу тафаккури ва дунёқарабини юксалтиришда, баркамол шахсни тарбиялашда беқиёс аҳамиятга эга бўлган китобхонлик маданиятини ошириш ишларига алоҳида тўталиб ўтиш зарур. Президентимизнинг 2017 йил 13 сентябрдаги

—Китоб маҳсулотларини нашр этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутолааси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғиб қилиш бўйича комплекс чора-тадбирлар дастури тўғрисидаги [6] ги қарори бу соҳадаги энг аҳамиятли ишлардан бири бўлди. Бу қарор халқимиз, аввало, ёшларнинг маънавий-маърифий, бадиий-эстетик талабларига жавоб берадиган китобларни юксак сифат билан чоп этиш, жойларга, таълим муассасаларига вақтида ва мақбул нархларда етказиш, миллий ва жаҳон адабиётининг энг сара намуналарини таржима қилиш, фарзандларимизда болаликдан бошлаб китоб, жумладан, электрон китоб ўқиш

кўникмасини шакллантириш, жамиятимизда мутолаа маданиятини юксалтириш билан боғлиқ муҳим масалаларни ҳал этишга хизмат қилиб келмоқда.

ХУЛОСА

Бу вазифаларни жамиятда ижросини тامينлаш учун давлатимиз барча шароитларни яратиб келмоқда. Ёшларимиз маънавий оламини турли мазмундаги бузғунчи таҳдидлардан ҳимоя қиилишда буюк аجدодларимиз меросини тарғиб қилишда оила-махалла-таълим-нодавлат ташкилотлари фаолиятини фаоллаштириш, тарғибот тизимининг ниституционал тузилмаси фалоятини янада уйғунлаштиришга эришиш лозим.

REFERENCES:

1. Мирзиёев Ш.М. Ўзбекистон Мустақиллигининг 29 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги нутқидан(<https://aniq.uz/yangiliklar/shavkat-mirziyoevning-uzbekiston-respublikasi-mustaqilligining-29-yilligiga-bagishlangan-tantanali-marosimdagi-nutqi-tuliq>)
2. Мирзиёев Ш.М. —Ижтимоий барқарорликни таъминлаш, муқаддас динимизнинг софлигини асраш – давр талаби" мавзуидаги анжуманда сўзлаган нутқи. 2017 йил 15 июнь
3. https://www.hidoya.uz/251/maqolalar/_manaviy_tahdid.html.
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг —Маънавий-маърифий ишлар самарадорлигини ошириш ва соҳани ривожлантиришни янги босқичга кўтариш тўғрисидаги қарори (ПҚ-3160) 28 июль 2017 йил.
5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузурида Ўзбекистондаги Ислон маданияти марказини ташкил этиш чора-тадбирлари тўғрисида. Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори. 2017 йил 23 июнь ПҚ-3080 сон.
6. Ўзбекистон Республикаси Президентининг —Китоб маҳсулотларини нашр этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутолааси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғиб қилиш бўйича комплекс чора-тадбирлар дастури тўғрисидаги қарори 2017 йил 13 сентябр
7. S.I.Doniyev, F.A.Ibrakhimov, I.S.Joldasov. Trends in the development of primary education (an example of the finnish system of primary education). - Journal of innovatsions in pedagogy and ..., 2020
8. F.A.Ibrohimov. Ta'lim muassasalarida huquqiy ta'lim-tarbiyaning zarurati. Academic Research in Educational Sciences 2020.